

TAKVÂDAN AYRILMAYIN!*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

التَّقِيُّ كَرِيمٌ عَلَى اللَّهِ، وَالْفَاجِرُ شَقِيٌّ هِيَ نٌ عَلَى اللَّهِ

(أبو الشيخ عن ابن عمر)

RE. 198/8 (*Et-takiyyü kerîmün ale'llâhi, ve'l-fâciru şakıyyün hîne ale'llâhi.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

“–Seyyidü’s-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“–Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!
[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a.Cuma'nın Kıymeti

Geçenki derste Cuma günleri tırnakları kesmenin ve yemekten evvel el yıkamanın ve yemekten sonra el kol yıkamanın faziletinden bahsetmiş idik.

Cuma müslümanların çok muhterem bir günüdür, kıymetli bir gündür. Bu güne hürmeten müslümanların yapacağı birçok vazifeler vardır. Cuma günü, hiç olmazsa ya perşembeden gusül edip yıkanmak, Cuma namazına gusül abdestiyle gelmek, mümkünse temiz esvap giyip öyle gelmek...

Cuma namazına erken vakitte gelmek, ezandan sonra gelmemek. Gelinse olur da asıl efdal olan cumaya çok erken vakitte gelebilmek. Ashâb-ı kirâm zamanlarında müsabaka ederlermiş, bazen sabah namazından sonra çıkmazlarmış ki geç kalanlardan olmayalım diyerekten. Çıkarsa hemen abdestini tazeleyip derhal camiye girermiş ki, ilk girenlerin mükafatı çok yüksek oluyor, onu kazanmak için öyle yaparlarmış.

Bunlarla insanlar hem ibadet sevabı alıyor hem de işleri kolaylaşıyor, Ayrıca, o fakirlik denilen zorluk, sıkıntı insanın üzerinden gidiyor. Allah-u Teâlâ'nın lütfu, keremi, ihsanı ile...

b. Takvâ Ehli Muhteremdir

Bugünkü hadîs-i şerîf.

Ebü'ş-Şeyh, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

التَّقِيُّ كَرِيمٌ عَلَى اللَّهِ، وَالْفَاجِرُ شَقِيٌّ هَيِّنٌ عَلَى اللَّهِ
(أبو الشيخ عن ابن عمر)

RE. 198/8 (*Et-takiyyü kerîmün ale'llâhi, ve'l-fâciru şakıyyün hîne ale'llâhi.*)

(*Et-takiyyü kerîmün ale'llâhi*) “Müttakî adam, Allah-u Teâlâ indinde muhteremdir. (*Ve'l-fâciru şakıyyün hîne ale'llâhi*) Fâcir ise şaki ve kıymetsizdir.”

Takî, Allah'tan korkan müttakî kimse. Günahlardan kaçan,

ibâdât ü taatini terk etmeyen, vaktinde îfa eden. Günahların büyüğünden, küçüğünde, hatta mekruhlardan sakınıyor.

Kerahat iki kısım: Tenzihî, tahrîmî. Tahrîmî harama yakın, tenzîhî daha ufak, onlardan da sakınıyor. Yani Allah-u Teâlâ'nın razı olmayacağı,

¹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.92, no:5647; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.408, no:11078.

Peygamber SAS'in de razı olmadığı her şeyden elinden geldiği kadar kaçmaya çalışıyor.

İnsanlar sıdk denilen sadâkat kendisinde belirmediği, ittikâ denilen nimete ulaşamaz. “İlâhî ente maksûdî, ve rıdâke matlûbî” diyerek Allah-u Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri'nin rızasını rehber edinmeyen insan, ne sıdkı elde edebilir ne de ittikâyı elde edebilir. Bugün böyle, yarın da başka türüdür.

Halbuki sıdk hakkında şöyle bir şey gördüm, çok hoşuma gitti:

“—Sıdk Allah-u Teâlâ'nın bir kılıcıdır. Kim o sıdka sahip olursa, Allah-u Teâlâ'nın kılıncını eline almış demektir.”

Onun için büyükler demiş ki, insanlarda iki tane farz var:

Bu farzın birisi muvakkattır. İşte ikindi namazının farzı, kıldık bitti; muvakkat, onu kılıncaya kadar. Kıldık, üzerimizden o farz gitti. Ta akşam olacak, bir de akşamın farzını kılacağız o da gidecek. Üçer beşer dakikalık muvakkat farz... Muvakkat, mahdud saatlere, vakitlere bağlı farzlar. Zekât da öyle, hac da öyle, Ramazan da öyle, kendilerine mahsus vakitleri var.

Ama bir de farz-ı dâim var. Farz-ı dâim sadâkat gerektiriyor.

Bütün hareketlerini sıdk ile yapıyor.

“—Sen nesen?”

“—Müslümanım.”

Pekalâ... Müslümanlığında sâdık mısın, değil misin? Sâdıksan Allah'ın emirlerini tutacak, yasaklarından kaçınacaksın. Sadâkat bunu icap ettirir.

“—Ben müslümanım ama ne namaz kılarım, ne de oruç tutarım.”

Senin Müslümanlığında sadâkat yok demektir.

Sâdıksan verdiği sözünün eri olacaksın. Söz veriyorsun, müslümanım diyorsun. Müslümanım dedikten sonra,

“—Sen şu işi yap, ben sana şu beş kuruşu vereceğim.” diyorsun.

Birisine vaad ediyorsun mesela. Fakat o adam işi yapıyor, sonra diyorsun ki:

“—Ben sana onu verecektim ama veremeyeceğim artık. Buna ihtiyacım var.” diyorsun, yani sözünden dönüyorsun.

Bu sözünden dönmek neyse, müslümanım dedikten sonra Müslümanlıktan dönmek de odur. Yani Müslümanlığın icabına muhalif hareketler. Müslümanlığın istemediği işleri yapıyor. Ki Müslümanlıkla barışmaz o işler. Müslümanlıkla barışmayan işleri işleyen insanlarda sadâkat yok demektir.

Onun için diyor ki farz-ı muvakkat namazdır, farz-ı dâim sadâkattır. Farz-ı dâimi olmayan adamın, farz-ı dâime riayet etmeyen adamın farz-ı muvakkatı da kabul değildir diyor. O demiş, İmam Kuşeyrî'ye bak. Farz-ı dâimiye

riayet etmiyor, sadâkati yok yani sadâkatine riyeti yok. Sadâkatine riyeti olmayanın muvakkat farzları da kabul değildir demişler çünkü esasa riayet yok diyor.

Çünkü İslâm üç esas üzerine kurulmuştur. İslâm'ın kuruluşu üç esas üzerinedir: Birisi hak, ikincisi sıdk, üçüncüsü de adalettir.

Hak. Hak üzerine yani. Dua ediyoruz:²

اللَّهُمَّ أَرِنَا الْحَقَّ حَقًّا، وَارْزُقْنَا اتِّبَاعَهُ؛ وَأَرِنَا الْبَاطِلَ بَاطِلًا بَاطِلًا، وَارْزُقْنَا اجْتِنَابَهُ.

(*Allâhümme erine'l-hakka hakkan, ve'rzukne'ttibâahû*) “Yâ Rabbî bize hakkı hak olarak göster, gördükten sonra da uymayı nasib et! (Ve erine'l-bâtîle bâtilen ve'rzukne'ctinâbeh) Bâtılın, boşun, yanlışın, zararlının, kötünün de öyle olduğunu görüp, ondan sakınmayı bize nasib et!”

Hak nedir? İslâm dinidir.

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ

(آل عمران: ١٩)

(*İnne'd-dîne inda'llâhi'l-islâm*) “Şek şüphe yok, Allah katında din İslâm'dır.” (Âl-i İmran, 3/19)

İkincisi, o dediğinde sadâkat lazım. Üçüncüsü de adaletten ayrılmamak lazım. İşte müttakî bu esaslara riayet ediyor, Allah-u Teâlâ'nın yasaklarından yılandan korkar gibi kaçıyor.

² İbn-i Kesîr, *Tefsir*, c.1, s.337, Bakara 2/213.

“—Yılandan, aslandan nasıl kaçır insan?”

Çünkü o aslan adamı parçalar. Kabahat işledin de onun için değil, aslanın sıfatı yırtıcıdır. İster kabahati olsun ister olmasın, gördü mü parçalar adamı. Yılan da öyledir. Kabahatli kabahatsiz yakaladı mı adamı, sokar. Onlardan bizim korktuğumuz, bizim canımıza dokunmasınlar diyerdir.

Şimdi bak, dostun birisi dostunu ziyarete gidiyor. Demek ki odası genişçe adamın, şöyle bir köşede oturuyormuş. O da kapıdan içeriye girmiş. Bakmış ki, koca bir yılan içeride duruyor. Tabii görünce ürkmüş. Ürkünce geri çekilmiş. Adam demiş ki:

“—Gel gel, ürkme, gel!”

E artık o büyükten cesaret alarak gitmiş yanına.

“—Evlad, Allah’tan korkandan her şey korkar! Allah’tan başkasından korkanda da iman zayıftır.” demiş.

Çünkü bütün eşya Allah-u Teâlâ’nın emrine müsahhardır. Atı da, ayısı da, aslanı da, kaplanı da, yerde gökte nesi varsa hepsi Allah-u Teâlâ’nın emrine müsahhardır. Allah-u Teâlâ’nın emri olmadıkça hiçbirisinden bir zarar gelmez. Mikrobu da onun içerisinde...

Bugün insanların mikroptan ödü kopuyor. O mikrop, hiç zannetmeyiniz ki kendi başına âmirdir, kendi başına muhtardır istediğini yapıyor. Hayır, öyle iş yok! Koca insanız da

gökte uçuyoruz bugün de, istediğimizi yapmaya gücümüz yok bizim. Allah-u Teâlâ dilerse oluyor o iş. E o ufacık mikrop kendi başına nasıl yapsın o işi? İmkân mı var?

Onun için, bütün eşya Allah-u Teâlâ'nın emrinde müsahhardır, onun emrinin dışında hiçbir şey yapamaz. Bunu bilirse insan, hiçbir şeyden korkmanın lüzumu yok. Korkacaksan Allah'tan kork. Çünkü bütün kuvvet Allah-u Teâlâ'nın elinde, başka kimsede bir şey yok.

Şimdi bu adam gitmiş ziyarete ya, o gün cuma imiş. Cuma ziyareti yapıyor adam. Ziyaret edilen zât sormuş:

“—Cuma namazını ne yapacaksın?”

“—Bizim cuma mescidi 24 saatlik uzaklıkta...” demiş. “Yani bir gece bir gündüz, 24 saat yürünürse Cuma mescidine ancak gidilir. Uzaktır bize...” demiş.

Çöl yerde, bugünkü gibi altında vasıta da yok, ya deveyle gidecek ya yayan gidecek. 24 saatlik yoldur diyor adam. Gelen ziyaretçi o zâta, cuma mescidinin 24 saat uzakta olduğunu ifade ediyor.

“—İster misin cuma namazına gitmeyi?” demiş.

“—Tabii isterim.” diyor.

Ashâb-ı sıdka Allah-u Teâlâ'nın verdiği kudreti anlatmak için şu misali söylüyor bize.

“—Eh, kalk!” diyor.

Kalkıyorlar, evden çıkıyorlar, 5-10 adım, ne kadar bir mesafe gidiyorlarsa cami karşlarına çıkıyor. Giriyorlar, cumalarını eda ediyorlar. Cuma'dan sonra çıkıyorlar camiden. O götüren efendi duruyor orada, camiden çıkanları seyrediyorlar. Diyor ki yanındakine:

“—*Lâ ilâhe illa'llah* diyen çok, fakat ashâb-ı sıdk pek azdır.” diyor.

Sıdk ehli doğru adam; işinde, bütün muamelesinde, bütün harekâtında dosdoğru olan kimse...

“—*Allahu ekber!*” diyor, namaza duruyor, usanıyor.

Neden? *Allahu ekber*'in ekberliğini daha henüz üzerimizde tatbik edememişiz. *Allahu ekber* deyip de böyle sadâkatla yapışan insana, Allah-u Teâlâ yerleri dürer. Bir an içerisinde şark ile garp onun emrine muheyâdır.

Elin yaptığı, gâvurun yaptığı bir uçak seni üç saatte Mekke'ye götürüyor da Allah-u Teâlâ'nın kudreti seni istediği yere götüremez mi? Şaşırma, bunu da düşünme!

“—Olur mu dersin bu hocaefendi?”

Bu ayakla gideceksin. O tayyarenin makinasına benzemez?

Allah-u Teâlâ'nın öyle görünmez makinaları vardır ki, insanı böyle şark ile garp arasında istediği gibi dolaştırır. Melekleri onlardan değil mi? Şeytan da onlardan değil mi? Şeytan da Allah'ın bir mahlûku iken şark ile garp kısacık ona.

Allah şeytana verdiği kuvveti, meleşine verdiği kuvveti efdal-i mahlûkat olan mü'min kuluna vermez mi? Sen sıdk ile Allah'a yapış, bak Allah sana neler yapıyor!

Ama o sadâkattan uzaklaştıkça, Allah-u Teâlâ da insanları terbiye için her türlü şeyi yapar. O da terbiyedir. Onun için, (*Et- takıyyü kerîmün ale'llâhi*) "Müttakî adam, Allah-u Teâlâ indinde muhteremdir."

Allah'tan kork! Korkmak üzerimize borç. Çünkü kâinatın sahibi o, varlıkların sahibi o. Bizi de bu dünyaya bir ibret için, imtihan için getirmiştir. Burada hepimiz muvakkatiz, hiç kimsenin malı değil burası. İstersen bu dünyanın hepsi senin olsun, muhakkak bir gün bırakıp gitmek mecburiyetindesin.

Bırakıp gideceğin yer mezarlık değil, Allah'tır Allah! Bunu hatırlından çıkarma! Bu ceset emanettir. Bu cesedin içine Allah bir ruh vermiş, o ruhadır itibar! O ruh çıktı mıydı, onu sokarlar o toprağın içerisine...

Sen ona çok kıymet veriyorsun. Hepimiz veriyoruz ya. Azıcık uykumuz eksik olsa, aman onu telafi edelim! Azıcık gıdamız eksik olsa, aman onu telafi edelim. Şu kadar kaloriye ihtiyacımız var, bu kadar şuna ihtiyacımız var, hepsi de besler o vücudu. O beslediğin vücut, bu can çıkar çıkmaz haydi sokuyorlar o mezarın içerisine...

Ne olur, bir gün mezarcının yanına git de beş on

gün önce ölmüş bir adamın mezarını bir açsın da gör bakalım! O pek sevdiğin, toz toprak kondurmadığın o vücut bak ne hale gelmiş, ne cife olmuş. Ödün kopar korkundan, Allah esirgeye...

Ama bunlar bizim hiç kulağımıza girmez. Benim kulağıma girmiyor ki sizin kulağınıza girsin. Allah affetsin hepimizi...

Akıbet bundan ibaret kardeş! Akıbet bundan ibaret olunca dünyanın hiç kıymeti yoktur. Dünyada Allah'ın rızasını ara. Servet arama, arayacaksan Allah'ın rızasını ara! Çünkü servet burada kalacak ve yarın öbür dünyada onun hesabıyla mes'ul olacaksın. Ama Allah'ın rızasını kazanırsan, ne mutlu sana! Dünya da senin, ahiret de senin...

İşte o müttakî olan, Allah'ın rızasını arayan, günahlardan korunup kaçınan kimse Allah-u Teâlâ'nın yanında kerimdir. Kerîmin iki mânâsı var: Kerîm, insana atfolunursa, izzet şeref sahibi... Allah-u Teâlâ'ya atfolunursa, in'âm u ihsan sahibi demektir. Her ikisi de caiz.

Şimdi müttakiye Allah'ın in'âmı, ihsanı bol olur. Çünkü müttakî Allahu Teâlâ'nın indinde de azizdir. Çünkü kendisine karşı bir saygısı, bir hürmeti var.

Şimdi burada o zât diyor ki iki farzdan birisi farz-ı dâim, sadakattir. Her an için sadâkatten ayrılma; alışında, verişinde, işinde, gücünde, harekâtında daima sadâkati muhafaza et!

Eğer sen sadâkatı muhafaza edebilirsen Allahu Teâlâ buna mükafâten sana bir ayna verir ki, hani basîret diyoruz ya, o basîret aynasını sana verir. Bu gözle değil, o verdiği basîret aynasıyla dünyayı da ahireti de, dünyanın ve ahiretin bütün acaibini görürsün.

“—Bu gözün içine kâinatı Allah nasıl sokuyor?”

İşte o bebek dediğimiz ufacık bir şey. O bebek dediğimiz göz bebeğinin içerisine şu kâinatı sokuyor, baktığın vakitte göğü görüyorsun; yıldızlarıyla, ayıyla, güneşiyle... Halbuki o güneş bu dünyadan ne kadar büyük?

O öteki tarafı ne kadar şey, hududu yok onun. Herkes bir şey söyler, görmediğimiz yer. O kadar uzakta olan bütün kâinatı şu gözün içine sokuyor. Yıldızları da, ayı da görüyorsun, güneşi de görüyorsun. Ufacık göz bebeği. Onun içine böyle soktuğu gibi Allah-u Teâlâ, senin o basîret gözüne de hem dünyayı hem ahireti, her tarafını gösterir. Cennetini de görürsün, cehennemini de görürsün, bütün acaibini, her şeyini görürsün. Hiçbir şey senden uzak kalmaz.

Peygamberlerin gördüğü gibi, evliyalarının gördüğü gibi sana da verir Allah. Neden? Sen o sadâkate yapıştığın için, işte o kadar.

Sadâkata yapış. O sadâkata yapışmak için de takvâ yolundan ayrılmayacaksın.

Sabahleyin mışıl mışıl uyuyor. Ne olacak? Eh, güzel uyku bırakılır mı şimdi?

“—Ama o namaz evde de kılınır değil mi hocaefendi?”

Kılınır ama hastaysan kılınır. Hasta değilsen Rasûlüllah’ın emrine ittibâ etmek lazım!

Rasûlullah sevilmedikçe, Rasûlüllah’ın yolunda gidilmedikçe ittikâ denilen şey hasıl olmaz, sıdk denilen şey de hasıl olmaz. Sıdkın, takvânın, her şeyin usulü Peygamber SAS’in yolu. Onun yolundan zerre kadar ayrıldın mı, gökte uçsan da para etmez.

Allah affetsin cümlemizi...

Bu husustaki ders çok uzun. İki üç günden beri okumakla bitiremedim bu sıdk meselesini.

Sıdk aynı zamanda ihlasla da bir gidiyor. İkisi birbirinin bağlantısı, birbirinden ayrılmaz. Okumasını bitiremedim. Yalnız şu iki tane mesele öğrendik içerisinden.

Şimdi namaz evde de olur dedik ya. Şimdi dinle ama:

c.İmamla İlk Tekbirin Fazileti

Deylemî, Abdullah ibn-i Ömer RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

³ Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.76, no:2424; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.434, no:19649; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XI, s.409, no:11083.

التَّكْبِيرَةُ الْأُولَى، يُدْرِكُهَا الرَّجُلُ مَعَ الْإِمَامِ، خِي
رَلَهُمْ نَأْلٌ فِي بَدَنَةٍ يُهْدِيهَا

(الديلمى عن ابن عمر)

RE. 198/9 (*Et-tekbîretü'l-ûlâ yüdrükühe'r-racülü mea'l-imâmi, hayrun lehû min elfi bedenetin yühdîhâ.*)

(*Et-tekbîretü'l-ûlâ yüdrükühe'r-racülü mea'l-imâmi*) “Bir adamın imamla alacağı tekbir, (*hayrun lehû min elfi bedenetin yühdîhâ*) bin deveyi Harem-i Şerif’e kurban yollamasından hayırlıdır.”

Allahu ekber diye namaza başladığımız şu ilk tekbir. Yetişiyor buna adam, namaza vaktiyle gelmiş. İmamla beraber ilk tekbiri alıyor. İmamla birlikte bu tekbiri almak, o adam için bin tane deveyi tasadduk etmekten daha hayırlıdır. Sen istediğin kadar yat uyu sabahleyin şimdi.

Kimisi demiş, “*Sübhâneke* bitinceye kadar yetişirse, yetişmiş sayılır.” Kimisi, “*Elham’ı* bitirinceye kadar yetişirse, yetişmiş sayılır.” demiş. Bazısı da, “*Rükûdan* evvel yetişirse, yetişmiş sayılır.” diye biraz müsamahalı fetvalar vermişler. Bize orası lazım değil.

Bazı büyükler demişler ki, “Kırk seneden beri *Ezân-ı Muhammedî’yi* caminin içinde dinledim. Yani namazdan evvel hazırlanıyor, camiye girip ezanı camide dinliyor.

“—Hocaefendi dünyalık için de çalışacağız ya?

Çalış, fakat Peygamber SAS'ın şu duasını hatırlıdan çıkarma:

“—Yâ Rabbi, beni ahiretin hayırlarından men eden, alıkoyan dünyadan sana sığınırım!” diyor.

Çok para geliyor, bugün bin lira, 10 bin lira gelecek yahut şöyle bir şey gelecek. Ama seni ahiretin hayrından alıyor, sabahleyin uyutuyor seni... Sabahleyin seni uyutan o dünyadan Allah'a sığınıyor Rasûlüllah. Allah'a sığınınca, bize de diyor ki:

“—Siz de sığının Allah'a, siz de sığının!”

Allah bizi affetsin... Affetsin, affı bol, fakat bize de istikamet nasib etsin...

d. Telbîne Hakkında

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî ve Müslim, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

التَّلْبِينَةُ مُجَمَّةٌ لِفُؤَادِ الْمَرِيضِ ضِ تَذْهَبُ بِبِعِضِ

الْحُزْنِ

(حم.خ.م. عن عائشة)

⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.XVII, s.32, no:4997; Müslim, *Sahîh*, c.XI, s.237, no:4106; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.80, no:24556; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.61, no:6890; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.161, no:6693; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.452; Hz. Aişe RA'dan.

RE. 198/10 (*Et-telbînetü mücimmētün li-füâdi'l-marîdi, tezhebü bi-ba'dı'l-huzni.*)

(*Et-telbînetü mücimmētün li-füâdi'l-marîdi*)
Telbîne; yağ, bal, süt ve arpa unuyla yapılan bulamaç, hastanın yüreğine rahatlık verir, (*tezhebü bi-ba'dı'l-huzni*) hastanın hüznünün bir kısmını giderir.”

e.Fâizin Aslı

Taberânî, Bilâl-i Habeşî RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

التَّمْرُ بِالتَّمْرِ مِثْلٌ بِمِثْلٍ، وَالْحِنْطَةُ بِالْحِنْطَةِ
مِثْلٌ بِمِثْلٍ، وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ مِثْلٌ بِمِثْلٍ، وَالْمِلْحُ
بِالْمِلْحِ مِثْلٌ بِمِثْلٍ، وَالذَّهَبُ بِالذَّهَبِ مِثْلٌ
بِمِثْلٍ، وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ وَزُنًا بِوَزْنٍ؛ فَمَا كَانَ مِنْ
فَضْلٍ فَهُوَ رَبًّا

(طب. عن عمر بن الخطاب عن بلل)

RE. 198/11 (*Et-temrû bi't-temri mislen bi-mislin, ve'l-hıntatü bi'l-hıntati mislen bi-mislin, ve's-şâira bi's-şâiri mislen bi-mislin, ve'l-milha bi'l-milhi mislen bi-mislin, ve'z-zehebe bi'z-zehebi mislen bi-mislin, ve'l-*

⁵ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.339, no:1018; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.236, no:1362; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.203, no:6550; Bilâl-i Habeşî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.120, no:9844; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.409, no:11085.

fıddatü bi'l-fıddati veznen bi-veznin; femâ kâne min fadlin fehüve riben.)

(Et-temrü bi't-temri mislen bi-mislin) “Hurma hurmaya misli misline, *(ve'l-hıntatü bi'l-hıntati mislen bi-mislin)* buğday buğdaya misli misline, *(ve's-şaiıra bi's-şaiiri mislen bi-mislin)* arpa arpaya misli misline, *(ve'l-milha bi'l-milhi mislen bi-mislin)* tuz tuza misli misline, *(ve'z-zehebe bi'z-zehebi mislen bi-mislin)* altın altına misli misline, *(ve'l-fıddatü bi'l-fıddati veznen bi-veznin)* gümüş gümüşe ölçüsü ölçüsüne alınır, verilir. *(Femâ kâne min fadlin fehüve riben)* Arada fark olursa bu ribadır.”

Hurma ödünç alıyor. Kaç tane hurma aldın? Farz edelim on tane hurma... On tane hurma vereceksin. Bir okka hurma aldı, bir okka hurma verecek. Bir kilo aldı, bir kilo verecek.

“—E canım ben sana bunu yazın verdim de işte şimdi de kış geldi, artık darlık vakti bu birebir olur mu?”

“—Ben sana bir kilo veririm yahut bir denk veririm ama sen bana vakti gelince bunu 1.25, 1.50, 1.75 ödersin.”

“—Niçin?”

“—Benim malım bu. Benim malımı sen boş yere kullanacaksın. Ben bunu şimdi sataydım para ederdi. Bu parayla da şöyle şöyle işler görürdüm. Binâen aleyh sen beni bu hayırdan alıkoyuyorsun. Yani ben bunu sana veririm ama biraz bana fazla vermek şartıyla...”

İşte bu fazla faizdir. Ne gibi şeylerde? Hurmada, buğdayda, arpada, hatta tuzda. Komşuya gittin;

“—Komşu bizim bu akşam tuzumuz kalmadı. Bana bir parça tuz ver.”

Fincanı götürürsün, kararlarsın öyle alırsın. Ertesi gün de komşu aldığım tuzu sana getirdim, buyurun der, aldığın kadar verirsin. Biraz fazla verirsen olmaz.

Altın da buna göre, gümüş de buna göre. Bunun artığı hangi şeyde olursa olsun ribâdır.

Bundan Allah cümle Ümmet-i Muhammed’i, bizi de korusun.

f.Cuma’ya Erken Gitmek

Deylemî. Hz. Ali RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

التَّهْجِيرِ إِلَى الْجُمُعَةِ، حُجُّ فُ قَرَاءُ أُمَّتِي
(الدَّيْلَمِيُّ عَنْ عَلِيٍّ)

RE. 198/12 (*Et-tehcîru ile’l-cumu’ati, haccu fukarâi ümmetî.*) (*Et-tehcîru ile’l-cumu’ati*)

“Cuma’ya erken gitmek, (*haccu fukarâi ümmetî*) ümmetimin fakirlerinin haccıdır.”

Cuma namazına şimdi bak!

Hep dedik ki dünya, vazifeler var. Bekliyoruz:

“—Ezan okunsun da biz de cumaya gidelim, hemen kılalım kurtulalım!” diyoruz.

⁶ *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XI, s.411, no:11088.

Halbuki Cuma namazına erken gitmek lâzım! Eski müslümanlar Cuma günü sabahleyin camiye fenerle giderlermiş. Böyle geç gidenlerden olmayalım diyerek, bir daha da çıkmazlarmış. Çünkü birinci gidene galiba deve, ikinci gidene sığır, üçüncü gidene koyun sadaka etmiş gibi sevap veriliyor. O kadar çok fazileti var.

Cumaya ne kadar erken gidebilersen o kadar çok sevabı var.

Onun için SAS Efendimiz:

“—Cumaya erken gitmek benim ümmetimin fukarasının haccıdır.” buyurmuş.

Yani onda hac sevabı var. Hacca gitmek kolay değil, çok para gidecek. Herkes o parayı temin edemez. Herkesin sıhhati de müsait olmaz. Sıhhatin müsait olmayınca, paran da müsait olmayınca, gidemezsin. Gidemeyince, Cuma günü erken vakitte gider camiye oturur Kur'an'ını okursun, tesbihlerini çekersin, vaaz u nasihat varsa onları dinlersin, derken Cuma vakti gelir, namazını kıalarsın.

Kılınca da camiden çabuk kaçmanın yoluna bakma. Caminin ilk girenlerinden, son çıkanlarından olmaya çalış. Asıl olan budur.

g.Tevâzu İnsanı Yükseltir

Deylemî, Enes in-i Mâlik RA7dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

⁷ *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.114, no:5740; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.411, no:11089.

التَّوَّاضُّعُ لَا يَزِيدُ الْعَبْدَ إِلَّا رِفْعَةً، فَتَوَاضَعُوا
يَرْفَعَكُمُ اللَّهُ

(الديلمى عن أنس)

RE. 198/13 (*Et-tevâduu lâ yezîdü'l-abde illâ rif'aten, fetevâdau yerfa'kümu'llàhu.*)

(*Et-tevâduu lâ yezîdü'l-abde illâ rif'aten*)
“Tevâzu, alçak gönüllülük insana hiçbir zaman alçaklık getirmez, muhakkak onun yükselmesine sebep olur. İnsanın makamını âlî eder, derecesini yüksek eder. (*Fetevâdaù yerfa'kümu'llàhu*)
Öyleyse, siz birbirinize karşı mütevâzi olunuz ki, Allah da sizi yükseltsin.”

Kusurlarından dolayı birbirlerinizi muâhaze edip de hor görmeyin, tevâzu ediverin.

Bir müslüman kendisini diğer müslümanların hangisinden olursa olsun, bir derece üstün görürse... Acı laflar söylemişler de ben onu diyemedim. Hor hakir gördüğü bir zuafa görüyor, zayıf bir adam görüyor; kendisini ondan üstün görüp:

“—Ben bundan elbette iyiyim. Hayrım hasenatım var, şuyum var buyum var.” diyor, meziyetlerini sayıyor.

Ondan kendisini bir derece üstün görmesiyle en âdi, en aşağı mertebeye düşüyor. Çünkü ne kadar insan görürsen, hepsi Allah'ın kuludur. Ne kadar mevcut varsa, hepsi Allah'ın kuludur. Onu hor görmek, Allah'a ait olan şeyi hor görmek

oluyor. Sendeki meziyet de Allah'tan, ondaki zuafâlık da yine Allah'tan... Onu öyle yaratmış seni böyle...

Öyleyse daima birbirlerinize karşı tevâzu ediniz ki, Allah da sizin makamlarınızı âlî eylesin, sizi yükseltsin. Sizin yükselmeniz, yüksekliğe nâil olmanız, başkalarına karşı göstereceğiniz tevâzuya bağlı.

h.Üç Güzel Huy

İbn-i Ebi'd-Dünyâ, Muhammed ibn-i Umeyr RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

التَّوَّاضُ عٌ لَا يَزِيدُ الْعَبْدَ إِلَّا رِفْعَةً، فَتَوَّاضِعُوا
يَرْفَعَكُمْ اَللُّهُ؛ وَالْعَفْوُ لَا يَزِيدُ الْعَبْدَ إِلَّا عِزًّا،
فَاعْفُوا يُعِزِّكُمْ اَللُّهُ؛ وَالصَّدَقَةُ لَا تَزِيدُ الْمَالَ إِلَّا
كَثْرَةً، فَتَصَدَّقُوا يَرْحَمَكُمُ اَللُّهُ

(ابن أبي الدنيا عن محمد بن عمير)

RE. 198/14 (Et-tevâduu lâ yezîdü'l-abde illâ rif'aten, fetevâdaù yerfa'kümu'llàhu; ve'l-afvü lâ yezîdü'l-abde illâ izzen, fa'fû yuizkümü'llàhu; ve's-sadakatü lâ tezîdü'l-mâle illâ kesreten, fetesaddekù yerhamekümü'llàhu.)

⁸ *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.110, no:5719; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.411, no:11090.

1. (*Et-tevâduu lâ yezîdü'l-abde illâ rif'aten*)
“Tevâzu, alçak gönüllülük insana hiçbir zaman alçaklık getirmez, muhakkak onun yükselmesine sebep olur. (*Fetevâdaü yerfa'kümu'llàhu*) Öyleyse, siz birbirinize karşı mütevâzi olunuz ki, Allah da sizi yükseltsin.”
2. (*Ve'l-afvü lâ yezîdü'l-abde illâ izzen*)
“Affetmek de izzetten başka şeyi artırmaz. (*Fa'fû yuizkümü'llàhu*) Öyleyse affedin, Allah sizi izzetlendirsin.”
3. (*Ve's-sadakatü lâ tezîdü'l-mâle illâ kesreten*)
“Sadaka vermek de malı artırmaktan başka bir şey yapmaz. (*Fetesaddekü yerhamekümü'llàhu*) Tasadduk edin ki Allah size rahmet etsin!”

Geçen bir hadise dinledim. Bir adam vazifesinde bir kabahat etmiş, suistimali olmuş, ondan dolayı ceza görecekti, muâhaze olunacaktı. Bir dostu onu himaye etmiş, onun borçlarını nasıl kapattıysa kapatmış. Himaye etmiş, onu mes'ul olma durumundan kurtarmış.

Kurtardıktan sonra bir gün gelmiş ki, o kurtulan adam kendisini kurtaran adamı dava etmiş. Dava ediyor, kendisini mes'uliyetten kurtaran, yükün altından kurtaran adamın aleyhine dava açıyor. Derken, dava iftira ama, sadece iftiradan ibaret olan dava ile adamı atıyorlar içeriye. Tabii tahkikat neticesinde kurtulacaksa da adam gidiyor içeri bir kere...

Bursa'mızın Cami-i Kebir'de levha olaraktan bir yazı görmüştüm. Orada diyordu ki:

إِتَّقِ شَرَّ مَنْ أَحْسَنَتْ إِلَيْهِ

(*Itteku's-şerra men ahsente ileyhi.*) “İyilik ettiğin adamın şerrinden sakın!”

Bunu buradaki bazı camilerde de görmüştüm, kitapta da görmüştüm yerini. Bazen Hazret-i Ali efendimize atfederler bu sözü, bazen hadis diyenler de olmuş. Her ne olursa olsun kibâr-ı kelam, güzel bir söz.

O zaman Camii Kebîr'in büyük bir hocaefendisi vardı, 90 küsur yaşında âhirete intikal etti. O hocaefendi de hayatta, gittim dedim ki;

“—Hocaefendi bu levhanın mânasını ben anlayamadım.” Çünkü o zaman daha gençlik de var, her şeye aklımız ermiyor.

İnsan bir insana iyilik eder de ondan nasıl şer gelir insana? İyilik etsin de arkasından şer gelsin, akıl kabul etmiyor.

Ne dese bana?

“—Sonra öğrenirsin oğlum!” dedi.

Sonra öğrenirsin dedi, bu kadar. İzah etmedi. Zaman öğretiyor insana...

Niçin? Ehli olmayan insanlara yaptığınız iyilikler netice itibariyle size pişmanlık getirir. İyiliği ehline yapın!

Tevâzu edeceksin.

“—Gâvura da mı tevâzu edelim?”

O da Allah’ın kuludur ama adamına, sahibine, yapılması lâzım gelen kimseye tevâzu edin!

Birisi kabahat etmiş, özür diliyor:

“—Yaptım, kusuruma bakma, affet beni!”
diyor. Sen onu affedersen, o af senin izzetini arttırır.

Affetmekle düşük mertebeye düşmezsin, bilakis affettiğinden dolayı aziz olursun, izzetin artar. Öyleyse affediniz ki, Allah da sizi aziz eylesin. Af sahibi olun!

Geçen gün yine bir kardeş, yine bir kabahatinden dolayı bir kardeşine küsmüş. Kardeşi kaç zamandan beri yalvarıyor:

“—Beşeriyet icabı bir kusur işledim, affet!”
diyor.

Bir şey yapmış ama mühim bir şey de değil.

“—Affetmem!” diyor, inat ediyor.

E bu olmaz, Müslümanlığa sığmaz bu.

Affederse ne olur? Bir şeye zarar gelmez ki.

Sadaka veriyor. Meselâ 100 liramız var farz edelim, 10 lirasını veriyoruz, kalıyor 90 bize. Azalıyor. Burada diyor ki:

“—Sadaka malı çoğaltır.”

Verdiğin niyete göre Allah-u Teâlâ en aşağı bire on verir, yüz verir, yediyüz verir; bu muhakkak. Ama diyeceksin ki sen;

“—Ben verdim de gelmedi, arkası gelmedi?”

Demek ki ahirette verilecektir o zaman...

Ey kardeşler muhakkak sadaka verin! Her gün için verin!

Sadaka bir güne mahsus değildir. Her gün verin, hatta her saatte verin! Hem verirken biliniz ki, vücudunuzda sizin 360 tane ek kemiğiniz var... Bu ek kemiklerinizin her birisinin sadaka hakkı vardır. Bak bu vücudumuzu ne güzel kullanıyoruz. Bu güzel güzel kullanılan vücudun hakkı sadakayla ödenir.

Binâen aleyh her gün bu nimetlere şükrederek sadaka vermek lazım! Cenâb-ı Hak'tan bunlar bir nimettir; elimizi ayağımızı oynatabiliyoruz, sözümüzü söyleyebiliyoruz, gözümüzle görebiliyoruz. Bakın, bunları yapamayan kardeşler var; yürüyemiyor, göremiyor, işitemiyor, elini ayağını oynatamıyor. Gözümüzün önünde bunlar her gün dolaşüyor bizim. O zaman görmenin, konuşmanın, yürümenin ne büyük nimet olduğunu bilince, bunlara şükren her gün tasadduk edin! Çünkü bu nimet her gün tazeleniyor üzerimizde...

Allah-u Teâlâ'nın rahmetine, merhametine ulaşmak istiyorsanız, malınızın da çoğalmasını istiyorsanız, muhakkak surette şükren lillâh tasadduk edin!

i. Gerçek Tevbe

Ahmed ibn-i Hanbel, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

التَّوْبَةُ مِنَ الذَّنْبِ، أَنْ يَتُوبَ مِنْهُ، ثُمَّ لَا يَعُودَ فِيهِ

(حم. عن ابن مسعود)

RE. 198/15 (*Et-tevbetü mine'z-zenbi, en yetûbe minhü, sümme lâ yeùde fîhi.*)

(*Et-tevbetü mine'z-zenbi*) “Günahtan tevbe etmek, (*en yetûbe minhü, sümme lâ yeùde fîhi*) tevbe ettikten sonra o günahı bir daha yapmamaktır.”

Yaptık bir hata... Hatanın arkasından nedamet duyuyoruz:

“—Estağfiru'llah, tevbe yâ Rabbi!” diyoruz.

Bir daha yapmamak üzere yapılan istiğfar, istiğfardır. makbuldur ind-i ilahide, affolur.

j. Tevbe-i Nasûh

İbn-i Ebî Hâtim ve Beyhakî, Übey ibn-i Kâ'b RA'dan rivayet etmişler.

⁹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.446, no:4264; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.330, no:17524; İbn-i Kesîr, *Tefsîr*, c.VIII, s.169; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰

التَّوْبَةُ النَّصُوحُ، النَّدَمُ عَلَى الذَّنْبِ حِينَ يَفْرُطُ
مِنْكَ، فَتَسْتَغْفِرُ لِلْبِنْدَامَتِكَ مِنْهُ عِنْدَ الْحَافِرِ،
ثُمَّ لَا تَعُودُ إِلَيْهِ أَبَدًا

(ابن أبي حاتم، هب. وضعفه عن أبي بن كعب)

RE. 198/16 (*Et-tevbetü'n-nasûhu, en-nedemü ale'z-zenbi hîne yefrutu minke, fetestağfiru'llàhe bi-nedâmetike minhü inde'l-hàfir, sümme lâ teüdü ileyhi ebeden.*)

(*Et-tevbetü'n-nasûhu*) “Tövbe-i nasûh, (*en-nedemü ale'z-zenbi hîne yefrutu minke*) günahdan pişmanlık duymak, (*fetestağfiru'llàhe bi-nedâmetike minhü inde'l-hàfir*) günaha nedametle Allah'tan mağfiret dilemek, (*sümme lâ teüdü ileyhi ebeden*) ifrat suretiyle bir günah yaptıktan ve tövbe ettikten sonra, bir daha o günahı yapmamandır.”

Yaptığın işe, fenalığa, günaha nedâmet, tevbe oluyor. Nedâmetin kendisi tevbe oluyor:

“—Ah niçin yaptım ben bunu? Hiç bana yakışır mıydı bunu yapmak?”

¹⁰ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV. s.374. no:5457; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.182; İbn-i Ebî Hâtim, *Tefsir*, c.XII, s.322; İbn-i Kesir, *Tefsir*, c.VIII, s.169; Übey ibn-i Kâ'b RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.232, no:10302; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.412, no:11091.

Bu pişmanlık içeriye geliyor. Bu pişmanlık içeriye gelince bu tevbe oluyor. Pişman oldunuz yaptığınıza, bu pişmanlık sizin için tevbe-i nasuhtur. Binâen aleyh nedâmetinden dolayı Allah-u Teâlâ'ya istiğfar edersin; bir daha günaha kat'iyen dönmek şartıyla...

Sigara içmeyecek, içki içmeyecek, kumar oynamayacak, sair fenalık yerlerine gitmeyecek. Buna tövbe etti, bir daha buna dönmek lazım!

“—Bugün tevbe edeyim de, yarın da yine cahillik edersem, bir daha tevbe ederim.”

Bu olmaz.

k.Cennetin Bedeli

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

التَّوْحِيدُ ثَمَنُ الْجَنَّةِ، وَالْحَمْدُ ثَمَنُ كُلِّ نِعْمَةٍ،

وَيَتَقَاسَمُونَ الْجَنَّةَ بِأَعْمَالِهِمْ

(الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أَنَسٍ)

RE. 198/17 (Et-tevhîdü semenü'l-cenneti, ve'l-hamdü li'llâhi semenü külli ni'metin, yetekâsemûne'l-cennete bi-a'mâlihîm.)

¹¹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.74, no:2415; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

(*Et-tevhîdü semenü'l-cenneti*) “Tevhid Cennetin bedelidir. (*Ve'l- hamdü li'llâhi semenü külli ni'metin*) Allah’a hamd etmek de bütün nimetlerin bedelidir. (*Yetekâsemûne'l-cennete bi-a'mâlihîm*) Cenneti de işlenilen sâlih amellere göre taksim ederler.”

Lâ ilâhe illa'llah nedir? Tevhid'dir. *Tehlil* de derler, *tevhid* de derler. Tekbirler de buna dahildir.

Cennetin parası var, yani cenneti bedavaya vermiyorlar. Para isteyecekler bizden.

Bu dünyada da köşkü bedava veriyorlar mı adama? Vermiyorlar. Köşküne göre para istiyorlar bizden. “Bu kadar parayı verirsen, bunu sana veririz.” diyorlar.

Cennet de böyle. Cenneti de bize satıyor Cenâb-ı Hak. Neyle? *Lâ ilâhe illa'llah* demekle. Cennetin parası *Lâ ilâhe illallah* demek oluyor.

Bütün nimetlerin de parası Allah’a hamd etmektir. Cennette alacağımız yer de burada işlediğimiz ameller kadardır. Buradaki ameli sâlihimiz ne kadarsa, cennette o kadar yere sahip olacağız.

I. Tedbir ve Tevekkül

Deylemî, İbn-i Âid ibn-i Kurayz RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

التَّوَكُّلُ بَعْدَ الْكَيْسِ مَوْعِظَةٌ

(الدیلمی عن ابن عائذ بن قریظ)

RE. 199/1 (*Et-tevekkülü ba'de'l-keyyisi mev'izatün.*) (*Et-tevekkülü ba'de'l-keyyisi*)
“Akıbet endişesinden sonraki tevekkül, (*mev'izatün*) derstir.

Allah'a tevekkül ediyoruz. Neden sonra?

“—Bunu böyle yapayım mı?” diye ilerisini gerisini düşünüyorsun. Yapmaya karar verdikten Allah'a tevekkül ediyorsun, dayanıyorsun. Ama teemmülsüz, taakkulsüz değil.

Keyyis kelimesini başka bir hadis-i şeriften hatırlıyoruz. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³

¹² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*. c.II, s.77, no:2435; İbn-i Âid ibn-i Kurayz RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.103, no:5696; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.412. no:11094.

¹³ Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.638, no:2459; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1423, no:4260; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.124, no:17164; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.125, no:191; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.153, no:1122; Taberânî, *Mu'cemü'l- Kebîr*, c.VII, s.281, no:7141, 7143; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.107, no:863; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.350, no:10546; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.369, no:6306; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.267; Taberânî, *Müsnedü's- Şâmiyyîn*, c.I, s.266, no:463; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.140, no:185;

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.3, s.310, no:4930; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Muhâsebetü'n-Nefs*, c.I, s.19, no:1; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, no:56, no:171; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.50, no:6430; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.39; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LXI, s.186; Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.679, no:7036; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1024, no:2029.

الْكَيْسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ، وَ عَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ؛
وَالْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا، وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ
الْأَمَانِيَّةَ

(ط. حم. ت. ه. حل. ق. ك. عن شدّاد بن أوس)

RE. 229/7 (*El-keyyisü men dâne nefsehû, ve amile limâ ba'de'l- mevt*) “Zeki insan, nefsinin dizginleyen, zabt u rapt altına alan ve ahiret için hazırlanan kimsedir. (*Ve'l-âcizü men etbea nefsehû hevâhâ*) Ahmak kul da nefsinin arzusu peşine kendisini takıp, sürüklettiren, (*ve temennâ ale'llâhi'l-emâniyyeh*) ondan sonra da ‘Allah Gafur’dur Rahim’dir, beni affeder, onun rahmeti çoktur!’ diye Allah’a temenni besleyen kimsedir.”

Akl-ı evvel tabir ettiğimiz kimselere *keyyis* diyorlar.

“—Bu akl-ı evvel kimdir?” diye sorsalar bize, aklı evveli nasıl gösteririz?

Çok zengin bir adam veyahut çok yüksek mevkide bir adam. Çok bilgisi olan, kaç tane üniversiteden diploması olan, çok lisanlar bilen...

Her şeyi bilen birçok akıllılar var ya, biz deriz ki onlardan birisidir işte; akıllı, zekâlı, aklı zekâsı çok kuvvetli. Bak kaç mektepten, kaç milletin dilinden bilgisi var, elinde şehadetnamesi var deriz.

Fakat bize bunu izah ederken buyurmuşlar ki:

“—O keskin akıllı, akl-ı evvel, zekâsı kuvvetli adam, öldükten sonraki ahiret hayatı için hazırlanan insandır.”

E şimdi birçok akıllılarımız var. Bak işte aya gidiyoruz, dünyanın da haritasını çizmişler bugün. İşte gökteki yıldızlarda belli elimizde. Bunu kendisi göremiyor “Nerede acaba bu cennet?” diye şüpheye düşenler oluyor.

Allah-u Teâlâ'nın mülkünü biz bilemeyiz. Ne kadar bugün bilgiler, bilginler varsa, sema âleminin hakkında malumatlar verenler varsa hepsi noksanıdır. Hepsi ilerisini göremez, ancak dünya sathını görüyor. Bu gördüğümüz bütün âlemler dünya sathına ait... Samanyolu filan dedikleri, 200 bin ışık senesinde gidilir dedikleri o yıldızlar hep birinci kat semâya ait... Bunun arkasında diğer semâlar var... Kürsî var, onun arkasında Arş var, onlardan kimsenin haberi yok. Meleklerin bile haberi yok.

Onun için, Allah'ın cenneti muhakkak var. O cennet de burada kazanılacak. Burada işlenen a'mâl-i sâlihaların mükâfâtı olarak Allah orada mükâfatlandırarak.

Ne dedi bak? Allah-u Teâlâ'nın indinde aziz.

Allah bizi ekrem-i mahlûkat yaratmış, toprakta çürüsün de mahvolsun diye değil. O bizim aziz ruhumuz mele-i a'lâda, en güzel yerlerde, en güzel nimetlerle mütena'im olacak.

Onun için şühedaya diyor ki:

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ،
بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ

(البقرة: ١٥٤)

(*Ve lâ tekülû li-men yuktelü fî sebîli'llâhi emvât*) “Allah yolunda öldürülenler için sakın sen ölümler deme! (*Bel ahyâün velâkin lâ teş'urûn*) Bilâkis onlar diridirler, lâkin siz anlamazınız.” (Bakara, 2/145)

Onlar hayat-ı manevî ile haydırlar. O hayattan bizim haberimiz yok yalnız. Sen zannetme ki hayat hemen bu dünyaya mahsus. Bu dünyadaki hayat muvakkat... Muvakkat olan hayata hayat mı derler?

Bir gün geliyor bizi buradan alıp götürüyorlar işte. Asıl hayat ölüm olmayan bir hayattır. O da işte ahiret hayatıdır.

Onun için zekî olan kimsenin gözü ahiretindedir. Hakk'ın rızasına muvâfık ameller işliyor, ondan dolayı da Cenâb-ı Hakk'ın cennetine nail oluyor.

m. Teyemmümün Yapılışı

Şimdi bir de teyemmümü anlatıyor bize. Kısacık onu da söyleyeyim;

Hâkim, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan; Taberânî, Hâkim ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴

التَّيْمُّ ضَرْبَتَانِ: ضَرْبَةٌ لِلْوَجْهِ، وَضَرْبَةٌ لِلْيَدَيْنِ
إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ

(ك. عن جابر؛ طب. ك. ق. والشيرازى عن ابن عمر)

RE. 199/2 (*Et-teyemmümü darbetâni: Darbetün li'l-vechi, ve darbetün li'l-yedeyni ilâ mirfakayni.*)

(*Et-teyemmümü darbetâni*) “Teyemmüm iki darbdan ibarettir. (*Darbetün li'l-vechi*) Birisi yüz için, (*ve darbetün li'l-yedeyni ilâ mirfakayni*) ikincisi de dirseklere kadar kollar için.”

Müslüman abdestsiz gezmemelidir. El-hamdü lillâh memleketimizde su bol. Bazen de suyun kesildiği bir devir olur da yahut susuz bir yere düşeriz de su bulunmaz. O zaman teyemmüm denilen bu şeyi Cenâb-ı Allah bize müsaade etmiş, Peygamber Efendimiz de yolunu göstermiş.

Nedir? (*Darbetâni*) “İki defa vurmak.” Bir vuracak, bir daha vuracak. Bir darbe yüz için, bir darbe de kollar için.

¹⁴ Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.288, no:638; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan. Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.287, no:634; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XII, s.367,

no:13366; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.I, s.207, no:941; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.180, no:16; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.I, s.591, no:1416; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.77, no:2438; Ammar ibn-i Yâsir RA’dan.

Bir darbe vurdun toprağın üzerine... Tozu olan her şeyin üzerine olur. Mutlaka tozun kendisi bulunmayabilir, fakat tozlu olan her şey, kiremit, tuğla ve saire gibi her şey de olabilir.

Evvelâ, “Niyet ettim teyemmüm etmeye!” deriz. Kollarımızı abdest alacak gibi sıvırız. Ondan sonra iki elimizi toprak üzerine veya tozlu bir şey üzerin vururuz. Sonra ellerimizde toz toprak varsa şöyle bir silkeleriz, yaramaz bir şey varsa dökülür. Sonra şu yaptığım gibi iki elimizle yüzümüzü güzelce mesh ederiz.

İki elimizle bir darbe daha vururuz. Yine ellerimizi şöyle silkeleriz. Sonra sol elimizin içiyle sağ elimizin dış tarafından dirseğimize doğru meshederiz, sonra iç tarafa geçer dirseğimizden elimize kadar meshederiz. Aynı şeyi sağ elimizle sol kolumuza yaparız.

Bu çeşmede aldığımız abdestin yerine geçer. Bu teyemmüm abdesti ile namaz kılabilirsin, Kur’an okuyabilirsin.

Abdesti bozan şeyler teyemmümü de bozar. Ayrıca suyun bulunması veya gelmesi de teyemmümü bozar.

Susuz bir yerdeyiz, gusül icap etti, gusül için de teyemmüm yapılabilir. Ne kadar kolaylık göstermiş dinimiz.

Anlatıyorlar: Kore denilen yerde, Kore savaşında asker ihtilâm olmuş, gusül abdesti alacak. Çavuşuna demiş ki;

“—Komutanım, benim yıkanmam lazım!”

“—Evlat, birlikten ayrılırsan esir düşersin yahut seni vururlar öldürürler. Hava soğuk, suyun başına gidersen üşürsün, zatürre olursun, yapma bunu. Kolayı var, teyemmüm et, sonra yerimize gittiğimiz vakitte suyunu ısıtıp yıkanırısın.”

“—İçim rahat etmez, yapamam!” demiş. Akşam dinledim ben bunu...

Kaçmış, orada bir göl varmış, gitmiş gölün başına, suya dalmış. Daldığı vakitte Çin askerleri tepesine dikilmişler. E bu da suyun içinde, soyunmuş, silahı da dışarıda.

“—Teslim ol!” demişler.

“—Pekiyi...” demiş, teslim olmuş.

Çıkmış. Elbisesini giyinmiş. Onlara doğru gitmeye başlamış. Giderken bakmış ki, bu sefer onlar ellerini kaldırmışlar. Hepsini bağlamış, götürmüş çavuşuna teslim etmiş.

Çavuş, “Ne oldu?” diye sormuş, “Bilmem!” demiş. Teslim olan

Çinlilere sormuşlar:

“—Bir sürü yeşil sarıklı adam... Teslim olmaktan başka çare bulamadık. Bir adama teslim olmadık, bir sürü adam vardı orada...” demişler.

Allah-u Teâlâ'nın kudreti, o askerin sıdkının mükafatı.

Bunu birkaç defa birkaç yerden dinledim. Belki oldu belki olmadı ama bu olabilen şeylerdendir.

Onun için Allahu Teâlâ bize teyemmümü borç kılmış. Gusül iktiza ettiği yerde de aynı iki darb bir niyet kâfi...

Rasûlüllah'ın zamanında adamın birisine gusül icap etmiş. Su yokmuş. Soyunmuş, suda nasıl yıkanıyorsa, toprağın içerisinde öyle yuvarlanıyormuş. Rasûlüllah'a söylemişler.

“—Yok!” demiş. “Teyemmüm gusl için de kâfidir.” demiş.

Abdest alırken nasıl iki darb bir niyetle yüzümüzü ve kolumuzu meshettiğimiz vakit, abdest hasıl oluyor. Gusle de niyet ettiğimiz vakit, guslün yerine de geçer. Su buluncaya kadar geçerlidir. Su bulununca teyemmüm bozulur.

n. Sabah Namazından Sonra Zikir

Şimdi şunu da söyleyeyim kâfi... Deylemî, Hz. Osman ibn-i Affan RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵

الثَّابِتُ فِي مُصَلَّاهُ بَعْدَ صَلَاةِ الصُّبْحِ، يَذْكُرُ اللَّاتَ
عَالِي حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ؛ أْبْلَغُ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ،

مِنَ الضَّرْبِ فِي الْآفَاقِ

(الدَّيْلَمِيُّ عَنْ عَثْمَانَ)

¹⁵ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.104, no:2556; Hz. Osman ibn-i Affan RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.48, no:9444; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.16, no:11325.

RE. 199/3 (*Es-sâbitü fî musallâhu ba'de salâti's-subhi, yezkûru'llâhe teâlâ hattâ tatlüa's-şemsü; ebleğu fî talebi'r-rizkı, mine'd-darbi fi'l-âfâkı.*)

(*Es-sâbitü fî musallâhu ba'de salâti's-subhi*)
“Sabah namazından sonra namaz kıldığı yerde duran, (*yez-kûru'llâhe teâlâ hattâ tatlüa's-şemsü*) güneş yükselineceye kadar zikreden kimse, (*ebleğu fî talebi'r-rizkı, mine'd-darbi fi'l-âfâkı*) rızkını arama hususunda afakı dolaşan kimseden daha büyük bir iş yapmış olur.”

“—Bir kimse sabah namazını kıldıktan sonra, namaz kıldığı yerde sabit duruyor. Allah-u Teâlâ'nın zikriyle meşgul oluyor.”

İkinci için de söylerler ama, burada sabah namazından sonra diyor. Güneş yükselineceye kadar, yâni işrak vakti gelinceye kadar oturuyor. Bayram namazının kılındığı vakte kadar, güneş doğduktan yarım saat-45 dakika sonra...

“—Senin bu hareketin, rızık aramak için dünyayı dolaşmandan daha hayırlı ve daha güzeldir.”

İster Türkiye'de ister Türkiye'nin dışarısındaki bütün memleketlere gideceksin de ticaret yapacaksın. Orada şöyle kazanç var burada böyle kazanç var. Oraya gidersek yüzde 100, buraya gidersek yüzde 200 kazanç var. Gideceksin, ister tayyareyle git, ister neyle gidersen git, bir kazanç temini için. Bu senin için o memleketlerde kazanacağın kazançtan daha hayırlı ve daha güzeldir.

O kazançlar dünyaya aittir. Dünya da senin olsa gözünü yumuncaya kadar. Gözünü yumduktan sonra veleddâllin amin.

Binâen aleyh aziz kardeş, şu duayı unutma:

“—Yâ Rabbi, beni ahiret hayırlarından alıkoyan dünyadan sana sığınırım!”

Sen de oku bu duayı. Üç tanedir bunlar ama ben birisini bellebilmişim.

Allah cümlemizi affetsin... Tevfîkât-ı samedâ-niyyesine mazhar eylesin... Rızâ-i şerifini hedef edinen müslümanlardan etsin bizleri...

Tekrar söylüyorum: Hacı olmak çok kolaydır. Öğrendik işte onun yolunu, 3-5 bin lirayı cebine koydun mu, tayyare kuş gibi götürüyor oraya... Bir hacı olup geliyoruz buraya, çok kolay!

Fakat adam olmak çok zor. Çünkü adamlık Allah-u Teâlâ'nın rızasının altında...

Rızâ-i ilahîyi hedef edinmedikçe, Allah'ın rızasını kazanmaya muvaffak olamazsınız. Bütün hedefin Hakk'ın rızası olacak.

Adımını atarken de Hakk'ın rızası için atacaksın, konuşurken de Hakk'ın rızası için konuşacaksın.

Öyle ağzına geleni söylüyorsan, istediğin yere gidiyorsan, hevâya ittibâ ile, bunların altında Allah'ın rızası olmaz.

Allah afetsin de rızâ-i ilahîsini hedef edinen bahtiyar kullarının arasına bizleri de kabul eylesin...

Li'llâhi'l-fâtihah!

Mehmet Zahid Kotku

11. 04. 1971 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

